

Simpozionul de didactică a limbii și literaturii române, ediția a XX-a : Literația 27 -29 octombrie 2023, Cluj

Rezumate

Conferințe, Comunicări, Ateliere, Poster

Alina Andrei, Liceul Teoretic „Varlaam Mitropolitul”, Iași, Iași

Comunicare: **Copilăria sau regatul lumilor infinitezimale**

La clasa a IX-a, în cadrul unității *Joc și joacă*, am abordat capitolul **Regnum puerile** din lucrarea **Exuvii** a Simonei Popescu. În scopul de a stimula lectura intensivă și pe cea reflexivă, am plecat de la ideile principale ale textului, am identificat aspectele tematice și am realizat hărți mentale care descompun, explică și ilustrează elementele componente ale viziunii naratoriale. Demersul nu a fost o noutate ca mod de abordare, însă atenția la detalii, identificare unor aspecte de sens și realizarea de legături a necesitat efort de a înțelege și de a interioriza mesajele fragmentelor explorate.

Ionela Andrei, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Bacău, Bacău

Comunicare: **Tema Fantasticului în lectura și înțelegerea generației digitale**

Intenția noastră este să prezentăm posibile soluții didactice în abordarea temei **Lumi fantastice**, soluții care să valorifice predispoziția și competențele digitale ale elevilor. Obiectivele avute în vedere prin cercetarea efectuată în procesul didactic țin de dezvoltarea competențelor de literație la nivelul textului scris și multimodal, de dezvoltarea gândirii critice prin identificarea unor multiple chei de lectură ale poveștii Marghioalei, de încurajarea creării unor produse ale lecturii care să fie expresia interesului către digital al societății. Întrebarea la care am încercat să răspundem este cum percep elevii de astăzi, „hrăniți” cu jocuri pe calculator și dedublați prin avataruri în lumi virtuale, noțiunea de fantastic? Am ajuns la concluzia că jocurile video și filmele au schimbat modul de a gândi al generațiilor actuale care acceptă mult mai ușor „ruperea de nivel”, nefirescul. Expunerea la tema Fantasticului devine obligatorie pentru toți cei care trebuie să fie pregătiți pentru surprizele viitorului. Literatura rămâne una dintre căi alături de alte instrumente, ivite din schimbarea preferințelor cititorilor–utilizatori de device-uri.

Cristina Anfimov, Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi”, Rădăuți, Suceava

Comunicare: **Oglinda și masca... sau drumul către sine**

Activitatea „Oglinda și masca... sau drumul către Sine” propune lectura textului cu titlu omonim de Jorge Luis Borges, pe mai multe straturi: vocabularul, triada gânduri/idei – emoții – comportamente, nivelul simbolic și referințe culturale. Textul este o călătorie pe care Poetul o parcurge de la perfecțiunea odei clasice, la opera care surprinde tumultul sufletesc al omului, pentru a ajunge la poemul concentrat într-un singur rând, care cuprinde Necuprinsul. Astfel, alături de cele două personaje, Poetul și Regele, elevii s-au angajat într-o călătorie interioară în care s-au dezbrăcat de măști pentru a ajunge la Sine.

Asociația Learn&Vision, Cluj-Napoca, Cluj

Poster: **Facilitatorul de Literație pentru Familie**

Asociația Learn&Vision a participat activ la dezbaterile despre LITERAȚIE. Experiențele și reflecțiile s-au concretizat într-o propunere inovativă de profil ocupațional: Facilitator de Literație pentru Familie. Descrierea și pregătirea pentru noul rol este menită să lărgescă sfera de intervenție în formarea competenței de literație dinspre școală către familie și comunitate și sensibilizarea unor factori care se pot alătura școlii în a crește gradul de literație: biblioteci, ONG-uri.

Facilitatorul de Literație – o contribuție la diversificarea strategiilor de intervenție – are la bază o analiză comparativă a practicilor de literație, a celor de literație în familie.

Marcel Bâlici, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Comunicare: **Amprente filosofice pe modelul expresionit poetic**

Lucrarea își propune să reliefeze conexiunea dintre conceptul de „rest” din perspectiva filosofiei moderne și al poeziei din a doua jumătate a secolului XX-lea. Prin acest concept se creionează imaginea erodării fizice și ideatice, raportul dintre realitatea istorică și idealul transcendent, perfecțiunea imaginară și imperfecțiunea cotidianului.

Vor fi prezentate etape literare, clasificate din perspectiva influenței expresionismelor clasice, dar și modalități de conturare a mitului poetic personal, de generație versus reverberația expresionismelor din perspectivă diacronică și sincronică. (studiu de caz)

Liana-Cecilia Bărbos, Liceul Teoretic „Bathory Istvan” Cluj-Napoca, Cluj

Andraia Maxim, Colegiul Național „Moise Nicoară”/ IȘJ Arad

Atelier: **Noi practici de alfabetizare**

Activitatea propusă are în vedere trecerea în revistă a tipurilor de alfabetizare care intră în sfera conceptului «new literacies». În contextul actual, alfabetizarea necesită capacitatea de a interacționa eficient cu o varietate de texte: scrise vs vizuale, tipărite vs digitale, în funcție de scopul vizat. Atelierul se focalizează pe modul în care «new literacies» se îmbină cu alfabetizarea tradițională pentru a crea oportunități, permițându-le elevilor să înțeleagă și să utilizeze noi tipuri de text, în timp ce explorează informațiile cu o gamă largă de instrumente tehnologice.

Nicolae Berindei, Emilia Borza, Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu”, Cluj-Napoca, Cluj

Atelier: **În cușcă**

În urmă cu 12 ani, priveam literația ca pe un construct cultural, social, menit să salveze sistemul educațional, căci sub umbrela lui generoasă se ascundeau nu numai lectura și comprehensiunea, ci și analiza și interpretarea. În ce măsură, astăzi, mai rămâne validă o asemenea perspectivă? Poate fi evaluată literația? Putem vorbi despre literație, dacă mesajul este ambiguu? Iată câteva întrebări la care vom încerca să răspundem în cadrul atelierului pe care vi-l propunem.

Tatiana Bibica, Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, Bălți, Republica Moldova

Comunicare: **Lectura cu toate ușile deschise.** (Text-suport: **Ușa cu semne** de Liviu Damian)

Lucrarea prezintă strategii didactice de formare a competenței de literație, punând în discuție câteva tipuri de lecturi și o rețea de texte conexe – chei imaginare ce pot deschide ușile către sensurile posibile. Altfel spus, traseul comprehensiv nu pare a fi altceva decât o călătorie labirintică, cu uși deschise ușor sau mai anevoios, uși ce opun rezistență și uși luate cu asalt, cu lacăte și fără.

Brândușa Chelariu, Colegiul „Richard Wurmbrand”, Iași, Iași

Comunicare: **Elevul-cititor și firul Ariadnei**

În lucrarea aceasta am dorit să prezint o perspectivă asupra literației în trei fațete egale ca importanță, toate legate de conceptul de orientare. Pornind de la ideea că elevul-cititor este de multe ori copleșit de multitudinea informațiilor pe care le primește în școală și nu-și poate da seama unde se situează – la nivel informațional, în paradigma învățării sau în raport cu stima de sine –, mi-am propus să evidențiez rolul profesorului în acest proces specific literației, și anume de a-l scoate din labirint pe învățăcel.

Cristina Chiprian Colegiul Național „Garabet Ibrăileanu”, Iași, Iași

Comunicare: **Abordarea limbajului neologic/ specializat inserat în secvențe narrative complexe**

Lucrarea abordează problema literației în cazul elementelor lexicale neologice, aparținând limbajului juridic specializat și utilizate de către autorii operelor epice cu anumite valori stilistice. Pornind de la câteva secvențe selectate din romanul **Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război** de Camil Petrescu, am formulat itemi obiectivi, semiobiectivi și subiectivi, alcătuiind un test cu obiective vizând literatia, destinat clasei a IX-a și a XI-a (în cadrul unității de învățare Familia și, respectiv, Limba română. Variante). Testul a avut în vedere precizarea sensului

denotativ și conotativ al neologismelor, rolul lor în contextul secvenței selectate sau al operei. Lucrarea își propune să răspundă la întrebarea dacă aceste elemente de limbaj luate în discuție sunt mai ușor de înțeles/ interpretat după studierea operei (în clasa a XI-a, față de clasa a IX-a). În urma observațiilor făcute voi formula concluzii în legătură cu reacția de înțelegere dificilă/ lacunara a textului care înserează neologismul specializat.

Marcela Ciobănuț, Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”, Sibiu, Sibiu

Comunicare: **Cum să citim poezie dincolo de teorie**

Pentru elevii clasei a IX-a, poezia a devenit un ocean întors către propriile trăiri, cu atât mai mult cu cât în această etapă a vieții descoperirea de sine, pentru unii, echivalează cu încercări timide de a citi și altceva și, mai ales, de a scrie propriile versuri. Tehnicile de literatură dispuse în raport cu cele patru niveluri cumulative ale lecturii (elementară, inspecțională, analitică, sintopică – descrise în lucrarea lui Mortimer J. Adler și Charles Van Doren, **Cum se citește o carte**) au condus către o apropiere firească de volumul **Juventus** al Simonei Popescu. Joc, Colecționare și Multiplicitate – aceștia sunt pașii parcurși în construirea unei lecturi personale.

Andreea Maria Demeter, Inspectoratul Școlar Județean Argeș, Pitești, Argeș

Ciprian Nistor, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu”, București

Ileana-Ruxandra Popescu, Colegiul Național „Vlaicu Vodă”, Curtea de Argeș, Argeș

Comunicare: **Relația dintre literatură și curriculum. Cadre de referință (legislativ, instituțional, aplicativ)**

Relația dintre curriculum și literatură se regăsește în normativele de politică educațională elaborate la nivel european. Aceste recomandări sunt transpuse în cadrele de referință care stau la baza dezvoltării acestor componente de tip reglator ale curriculumului național: profilul absolventului, planurile-cadru de învățământ și programele școlare. Regăsită și în noua Lege a Învățământului Preuniversitar nr. 198 din 2023, literatură este una dintre cele opt competențe-cheie stabilite la nivel european, presupunând abilitatea de a comunica și de a interacționa eficient și adecvat, în diferite contexte. Prin specificul ei transversal, dezvoltarea acestei competențe reprezintă baza interacțiunilor lingvistice, de aceea trebuie transpusă eficient la nivelul activităților didactice curente.

Mirela Dumitru-Savin, Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza”, Constanța, Constanța

Comunicare: **Dezvoltarea abilităților de viață în context de dezvoltare durabilă. Viitorul nu vine, nu așteaptă, ci se construiește!**

Prin construirea acestui proiect urmăresc conștientizarea pericolului intervențiilor abuzive în actul de lectură și orientarea elevilor spre dezvoltarea abilității de a citi cărți, de a selecta în funcție de interes. De asemenea, mă interesează dezvoltarea capacității de formare a unor atitudini și deprinderi pozitive în domeniul lecturii. Metodele de lucru care au condus la identificarea nevoii principale au fost: observarea, chestionarul și focus-grupul. Drept urmare, abilitatea pe care doresc să o dezvolt este explorarea și protejarea ideii de a citi, bazându-mă pe munca în echipă, apelând la un proces continuu de învățare interactivă, experimentare și reflecție.

Elena Drăghiceanu, Liceul Teologic „Episcop Melchisedec”, Roman, Neamț

Comunicare: **Literatură folosind metoda Cornell**

Premise: 1. Este literatură o formă/metodă de educație interdisciplinară? 2. De ce literatură pentru/prin/la toate disciplinele? 3. Un exercițiu de literatură interdisciplinară folosind metoda Cornell. Scopul îl reprezintă stimularea interesului profesorilor din varii domenii pentru utilizarea exercițiilor de literatură în vederea stimulării comprehensiunii trans și interdisciplinare. Observăm că în practica didactică, dacă se aplică tehnici de literatură la varii discipline, se poate atinge obiectivul educațional al inter/transdisciplinarității.

Iuliana Galeș, Liceul Teoretic „Dositei Obradovici”, Timișoara, Timiș

Comunicare: **Literatură: între iluzie și realitate**

O experiență recentă a județului Timiș legată de testarea inițială a arătat că orice examen intră imediat în logica de „vrem/oferim modele”, iar subiectele la examenele naționale sunt în mare parte previzibile. Putem să fim onești și să recunoaștem că vocabularul elevilor noștri a devenit tot mai limitat. Prezentarea își propune să analizeze rezultatele testării inițiale în Timiș și să propună un demers pragmatic pentru elevii medii sau slabi, fără obsesia „tocirii” pentru

bacalaureat. Voi prezenta un demers didactic care ia în considerare lacunele lexicale și culturale ale elevilor noștri de liceu și gimnaziu.

Delia-Monica Georgescu, Colegiul Național „Cantemir-Vodă”, București

Comunicare: **În căutarea timpului pierdut sau competențele de literație și pregătirea examenelor naționale**

Lucrarea va analiza modul în care pregătirea examenelor naționale permite dezvoltarea competențelor de literație, prezentând totodată strategii, propuneri, exerciții practice.

Tatiana Gheorghe, Colegiul Național „Mihai Viteazul” Ploiești, Prahova

Comunicare: **Literația valorilor etice și civice în textul ficțional**

Lucrarea își propune să abordeze textul ficțional la clasa a 9-a din perspectiva unor valori etice și civice precum: superioritatea omului, binele, răul, sacrificiul, toleranța, iertarea, umilința, măreția, responsabilitatea. Demersul didactic urmărește dobândirea de către elevi a competențelor de literație culturală, stimularea trecerii spre niveluri superioare ale competenței de lectură. Întâlnirea adolescentului cu texte precum **Maitreyi** de Mircea Eliade, **Lostrita** de Vasile Voiculescu se vrea a fi provocatoare pentru backgroundul său cognitiv, moral, afectiv. Achizițiilor cognitive li se adaugă, așadar, valorile, atitudinile elevului și, implicit, necesitatea unei redimensionări a modalităților de evaluare.

Andrea Ghiță și Florentina Sâmișăian, Facultatea de Litere, Universitatea din București

Conferință: **New Literacy sau „ce se pierde când ceva se câștigă”**

Pornim de la o explorare a modului în care a evoluat definiția literației spre multiliterație (vezi curentul *New Literacy*) și spre un nivel înalt al abilităților cognitive. Examinăm apoi definiția din *Recomandarea Consiliului privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți* (2018), care a înlocuit competența de „comunicare în limba maternă” (*Recomandarea din 2016*) cu „literația”. Discuțiile de la noi privind literația au fost generate mai cu seamă de rezultatele elevilor la testările internaționale, acestea alertând asupra unui nivel foarte scăzut al literației funcționale „locale”. Ne propunem să mutăm interesul profesorilor de română asupra modului în care pot reconceptualiza predarea disciplinei limba și literatura română (la gimnaziu și la liceu), prin raportare la definițiile recente ale literației. Vom raporta literația, pentru rigoare, la documentele curriculare, vom chestiona pierderile sau modificările incomode aduse de alinierea la conceptul noii literații. Vom diagnostica practici locale deformante pentru literație care ne întorc limitativ *back to basics*, dar vom explora și unele bune practici. Ne vom concentra, în final, pe literația vizuală, care este abordată cu destul de multă nesiguranță în prezent. Vom propune soluții concrete prin care textele multimodale pot fi deconstruite, „despachetate” pentru a fi înțelese în toată complexitatea lor.

Anda Andreea Grigore, Colegiul „Vasile Lovinescu”, Fălticeni, Suceava

Comunicare: **«lon», bacalaureatul și literația. Cum să îl (mai) predăm pe «lon» de Liviu Rebreanu**

În lucrarea de față ne propunem să prezentăm o serie de metode și tehnici care pot fi folosite în analiza și interpretarea romanului **lon** de Liviu Rebreanu. Intenția noastră este de a oferi o serie de demersuri didactice prin care putem dezvolta elevilor capacitatea de a face conexiuni, de a-și forma și exprima opinia despre text și de a utiliza informațiile din text în contexte variate. Din experiența la clasă și din cea de profesor-corector în cadrul probei scrise de la bacalaureat, am putut observa că foarte mulți sunt elevii care tind să rezume sau să povestească secvențele relevante pentru tema textului sau pentru caracterizarea personajelor. Or, în felul acesta nu putem vorbi despre înțelegerea în detaliu a textului, de interpretarea sa și de elevi care au dezvoltate competențele de literație.

Laura-Maria Ierulescu, Școala Gimnazială „Step by Step”, București

Comunicare: **Literația pedagogică - concept, provocări, instrumente**

Literația pedagogică este o manifestare a conceptului generic de literație, ce stă în centrul exercitării rolului de profesor și de care depinde întreg procesul didactic. Ne propunem să analizăm conceptul și provocările pe care le presupune efortul profesorului de a analiza și de a sintetiza pertinent literatura pedagogică și de specialitate, de a folosi scrierea transformatoare de cunoaștere pentru a învăța să predea. Identificarea unor instrumente prin care profesorul să exerseze această formă de literație este necesară pentru a fundamenta o cultură a învățării în școlile

românești. Capacitatea profesorilor de a lucra pentru creșterea gradului de literație pedagogică poate face diferența pentru învățarea elevilor, pentru formarea unor competențe solide de literație ale acestora.

Elena Maricica Huian, Liceul Tehnologic „Ovid Caledoniu”, Tecuci, Galați

Comunicare: **Experiența literației în sistemul educațional american**

În comunicarea pe care intenționez să o susțin voi realiza o analiză a tehnicilor de literație experimentate de copiii mei în sistemul educațional american. În plus, voi prezenta prin comparație statistici și direcții de abordare a acestui aspect foarte important în dezvoltarea adultului ce va contribui la dezvoltarea societății în care trăiește. De asemenea, voi prezenta materiale utilizate de profesorii americani în lucrul la clasă.

Roxana Jeler, specialist în editarea de carte școlară, redactor-șef la Grupul Editorial ART

Conferință: **Cuvintele de acces. Reflecții pe marginea abecedarelor din 2023**

De peste 10 ani, punctul 0 al literației ca demers didactic sistematic s-a mutat la clasa pregătitoare, iar acest lucru a schimbat semnificativ felul în care se învață scris-cititul. Vechiul abecedar nu mai este prima carte de referință, ci mai degrabă a doua, fiind precedat de cărțile după care se lucrează la pregătitoare. Fără a fi în mod necesar un studiu de caz, conferința va analiza câteva practici de literație, așa cum se reflectă acestea în auxiliarele școlare dedicate pregătitoare și (mai ales) în cele 14 manuale de Comunicare în limba română pentru clasa I, aprobate recent. Sunt primele cuvinte niște cuvinte de acces la altceva decât la ele însele? Sprijină marcarea grafică a silabelor citirea cursivă? Prin ce se deosebește un manual de comunicare de un abecedar? Generează aceste practici de literație o alfabetizare cu adevărat *funcțională*? Sunt doar câteva întrebări la care sper să putem răspunde împreună.

Daniela Jica, Școala Gimnazială Nr. 7, Mediaș, Sibiu

Comunicare: **„Literația, o diagnoză a momentului?”**

Lucrarea se constituie într-o microcercetare privind deprinderile elevilor de gimnaziu de a citi / scrie text literar sau non-literar, unii factori externi care duc la deficiențe de a înțelege sau a scrie, în contextul unei școli de cartier. Propunem strategii de remediere cu țintă spre formarea competenței de comunicare eficientă în diverse circumstanțe.

Maria Kovacs, Fundația Noi Orizonturi, Cluj-Napoca, Cluj

Comunicare: **Relația dintre fluența citirii orale și comprehensiune la clasele primare**

Vom reliefa relația dintre fluența citirii orale a textelor de diferite niveluri de lectură și comprehensiune, apelând la date culese de la elevi din clasele 1-2 din medii vulnerabile. Citirea orală fluentă (caracterizată prin cuvinte corect citite pe minut și expresivitatea citirii) este unul dintre fundamentele înțelegerii textului. De asemenea, fluența citirii influențează motivația copilului de a citi. Urmărim: a) conștientizarea importanței exersării fluenței citirii orale cu texte la nivelul de instruire al elevilor; b) familiarizarea participanților cu un instrument de măsurare a fluenței citirii orale și a unei metode de creștere a fluenței.

Simona Liutiev, Liceul Tehnologic „Dacia”, Pitești, Argeș

Comunicare: **Poezia și științele afective**

Cu ocazia Zilei Internaționale a Cititului Împreună, ZICI 2023, am conceput activitatea „Limbajul memorabil și imageria sonoră” la toate clasele din ciclul liceal din încadrare. A fost o serie de lecții experiment, în cadrul cărora am vrut „să măsur” legătura dintre limbajul poeziei și cel al afectelor. A fost un moment al conștientizării că arta, mai cu seamă poezia, nu înseamnă numai concepte operaționale pe care le vânam pentru itemii de la examene. Nu e suficient să spunem pe dicteu automat că genul liric exprimă direct idei, gânduri, sentimente, emoții, atitudini, ci că acestea chiar trebuie să le ajungă la suflet. În calitate de profesoară de Limba și literatura română, dar și absolventă a programului de Conversie al Facultății de Psihologie, am participat în 2021 la prima cercetare românească al Laboratorului de Științe Cognitive din cadrul Universității Babeș Bolyai, care încerca să răspundă întrebărilor *cum și de ce reacționăm diferit la poezie?* Experiența de a citi poezie pare să fie una profund personală, idiosincronică. Poate de aceea primul impuls este să o considerăm greu sau chiar imposibil de studiat. De aici și nevoia acestui studiu pentru a înțelege mai bine felul în care poezia ne induce emoții. Tocmai acest experiment l-am aplicat și eu celor 60 de elevi ai mei. Al doilea obiectiv al lecției-studiu a fost să observ ce anume din ceea ce ne face să fim

diferiți, în general, ar putea să ne facă să reacționăm diferit la poezie. I-am întrebat câteva lucruri legate de experiența lor ca cititori, pentru a vedea dacă aceasta influențează în vreun fel emoțiile pe care le simt. Al treilea obiectiv pe care am vrut să-l confirm a fost: care ar putea fi mecanismele prin care poeziile induc emoții. Am pus câteva întrebări legate de experiența din timpul lecturii. Analiza răspunsurilor pe care elevii le-au notat pe foi în timp real, a arătat că, luând în considerare și vârsta, sexul, educația și ocupația, precum și dispoziția în care se află înainte să citească poeziile, acești factori au prezis o mare parte (39%) din intensitatea emoțiilor.

Liliana Lupu, Liceul Tehnologic „Radu Negru” Galați, Galați

Comunicare: **Strategii și niveluri ontologice ale lecturii în proza interbelică**

Numeroase studii reliefează rolul școlii în formarea elevilor drept cititori de literatură, capabili să se autoinstruiască și să selecteze din mulțimea de mesaje care-i asaltează pe cele care le sunt cu adevărat necesare profesional și spiritual. În activitatea didactică, am căutat să dezvoltăm spiritul deschis al elevilor către carte și lectură. Am abordat lectura din perspectiva schemei comunicării, accentuând obiectivul final, al comprehensiunii textului. Am analizat procesul lecturii apelând la numeroase clasificări, ale lecturii și ale factorilor implicați. Nu am uitat de natura textului, de scop și circumstanțe adecvate didactic romanului interbelic. Rămâne întrebarea: mai citesc elevii noștri lecturile obligatorii?

Mihai Maci. Universitatea din Oradea

Conferință: **Măsura cunoașterii**

Un discurs comun, care e tentat a supralicita trecutul, ne spune că elevii de astăzi învață mult mai puțin decât cei ”de pe vremea noastră”. Ca atare, sunt dopați cu informații din care se consideră că vor reține măcar o parte. Nimeni nu pare a fi atent la lumea lor, în care învățarea a dobândit alte conotații. Un copil din ziua de azi procesează (grație afișajului și consultului device-urilor) mult mai multă într-o zi decât unul de acum câteva decenii într-o săptămână. Problema e aceea că cea mai mare parte a ceea ce parcurg ochii lui e informație ne semnificativă. Ca atare, educația nu mai are atât funcția de a-i oferi informații, cât pe aceea de a-l învăța să le selecteze, să le ordoneze, să le interpreteze și să le dispună pe mai multe niveluri de înțelegere. Cum se poate face acest lucru? Mai înainte de toate cu o programă minimală, care-i permite învățătorului / profesorului să se adapteze la nevoile și la ritmul fiecărei clase și a fiecărui an. În al doilea rând reconectând școala la cultură (și la ”marile narațiuni” prohibite de postmodernism) care să-i ofere elevului un fundal de sens pe care să poată dispune cunoștințele dobândite. În fine, dând o pondere tot mai mare cunoașterii exploratorii, pe care tinerii de azi o valorizează de timpuriu, grație conexiunii la device-uri.

Natașa-Delia Maier, Liceul Internațional IOANID, București

Comunicare: **Agenda ascunsă a profesorului de Limba și literatura română în gimnaziu: literația culturală emergentă**

Lucrarea propune generarea spațiului reflexiv asupra emergenței literației culturale, mai puțin discutat, inextricabil legat de formarea capacității de comunicare în limba maternă. Receptarea/exprimarea unor opinii, idei, sentimente, participarea la interacțiune presupun adaptarea situațională dinamică: dincolo de componenta verbală (și, uneori chiar prin aceasta), se (re)afirmă cunoștințe despre cadre și contexte culturale locale, regionale, naționale etc. A înțelege cu adevărat un mesaj/text/situație impune a înțelege cultura pe fundalul căreia s-a produs actul de comunicare, încât, firesc, profesorul de limba și literatura română în gimnaziu devine, printre altele, facilitator cultural. Contextualizat, reflectăm, discutăm căi, modalități, exemple prin care contribuim la enculturația elevilor.

Elena Lucia Mara, Universitatea Lucian Blaga din Sibiu

Conferință: **Abilitatea mass-media a profesioniștilor prin educație adecvată**

Granițele dintre real și virtual se schimbă și se re poziționează permanent. Expunerea inadecvată la mass-media (tehnologie) perturbă dezvoltarea sănătoasă a tinerilor. Efectele adverse au fost dovedite științific la nivel cognitiv, emoțional și fizic, de aceea este nevoie acută de o alfabetizare media. Astfel, se așteaptă ca școlile să ofere această educație media, în direcția de a sprijini dezvoltarea copilului și a tânărului. Se așteaptă, de asemenea, de la profesori

să fie persoane abilitate și împuternicite în utilizarea și cunoașterea mass-mediei pentru a putea stimula abilitatea tinerilor.

Prin urmare, dobândirea alfabetizării media trebuie înțeleasă ca un proces gradual al cărui progres depinde de abilitățile copilului la un anumit stadiu de dezvoltare. Nu toate mijloacele media au același efect. Oricine este interesat de o dezvoltare sănătoasă a unui copil trebuie să ia în considerare diferențele în ceea ce privește simțurile pe care le vizează stimulii media. Ca rezultat, trebuie făcută o distincție corespunzătoare a tipurilor de mijloace media. În plus, modurile în care media propagă stimuli și mesaje este un alt factor important care afectează modul în care o ființă umană (tânără) este afectată de acestea.

Raluca Marian, Colegiul Național „Al. Papiu Ilarian”, Târgu Mureș

Comunicare: **Uși. „Vocații dislogice” exterioare și interioare**

Textul se manifestă constant drept interval perpetuu, călătorind progresiv spre sens. Astfel, vom deschide aceste uși spre a conștientiza că există un demers, o succesiune de pași ce orientează privirea, auzul, sufletul și gândul, acaparând toate sertarele vizibile, spre a putea atinge invizibilul.

Ionela Cristina Mateș, Liceul Tehnologic „Moga Voievod”, Hălmațiu, Arad

Comunicare: **Bunătatea și prietenia în textele literare și nonliterare**

„Această lucrare explorează complexitatea relațiilor de bunătate și prietenie prin lentilele literaturii și a textelor nonliterare. Analizele detaliate ale operelor precum **Romeo și Julieta** și **Micul Prinț**” dezvăluie nuanțele adânci ale prieteniei, în timp ce investigațiile în texte nonliterare arată cum aceste teme transcend granițele genurilor literare. Prin conexiunile și contrastele evidențiate, lucrarea propune o înțelegere mai amplă a modului în care bunătatea și prietenia sunt atât reprezentate, cât și influențate de lumea reală. Astfel, se subliniază rolul vital pe care literatura îl joacă în promovarea valorilor esențiale pentru o societate empatică, armonioasă.

Ramona Elena Mocanu, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Bacău, Bacău

Comunicare: **Rolul organizatorilor grafici în dezvoltarea competenței de literație**

Predarea literaturii la liceu nu este lipsită de provocări, atât pentru elevi, cât și pentru cadrul didactic. Literația nu încetează odată cu absolvirea gimnaziului, ci trece într-o nouă etapă, în care capacitatea de sinteză joacă un rol important. În acest sens, aportul reprezentărilor grafice care sprijină înțelegerea textelor este esențial în procesul de predare-învățare-evaluare. Organizatorii grafici, ca elemente vizuale, contribuie major la înțelegerea textelor de către elevi, mai ales că aceștia trăiesc și au trăit toată viața lor conștientă într-o cultură a imaginii care a avut efecte definitorii asupra dezvoltării lor psihologice/ mentale și chiar cerebrale.

Ivona Munteanu, Coordonator de literație în Asociația pentru Valori în Educație, Liceul Tehnologic nr. 1 Fundulea, Călărași

Conferință: **Alfabetar, sprijin pentru învățători în călătoria literației**

Inițiativa Asociației pentru Valori în Educație de a crea, alături de partenerii de la InfnitEdu și Digital Nation o platformă digitală dedicată literației, alfabetar.ro, a apărut tocmai ca efect al conștientizării nevoii de a dezvolta constant competențele de literație ale elevilor, în cât mai multe școli din țară. *Alfabetar* nu propune doar metode și fișe de descărcat, ci și o viziune, validată științific și practic, un parcurs coerent de învățare pentru profesori despre cum se poate dezvolta literația pas cu pas.

Prezentarea mea explică acest parcurs strategic dedicat, deocamdată, în special profesorilor de la învățământul primar.

Ana-Daniela Mustăță, Colegiul Național „George Coșbuc”, Motru, Gorj

Comunicare: **Rolul lecturii în formarea și dezvoltarea competențelor de literație**

Comunicarea dorește să evidențieze dezvoltarea competențelor-cheie prin lectură ca experiență formatoare a gândirii originale, critice și creatoare.

Ioana Nanu, AISB, București

Comunicare: **Motive**

Pictura și literatura folosesc limbaje diferite, dar imagini și concepte similare. Cum ne ajută pictura în predarea conceptelor literare?

Ruxandra Nechifor, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Iași, Iași

Comunicare: **Literația ca opțional de limba și literatura română**

Prin această lucrare, aș vrea să prezint principiile care au stat la baza cărții „Călătorii reale, călătorii imaginare”. Exerciții de literație pentru clasa a V-a și a VI-a”. Voi dezvolta un parcurs didactic întemeiat pe operațiile literației și voi comenta avantajele și neajunsurile proceselor de literație.

Monica Onojescu, ANPRO, Cluj-Napoca, Cluj

Atelier: **Practici de literație la firul ierbii: „Consilierul de lectură”**

În contextul în care există foarte puține reviste de literație, „Consilierul de lectură”, cu o vechime de opt ani pe piața editorială, fără să se numească în mod explicit revistă de literație, este un spațiu care promovează atât practicile, cât și reflecția asupra formării competenței de înțelegere a informației indiferent de mediul și de suportul prin care este transmisă. Vă invităm la o dezbatere asupra acestor ani de experiență și la formularea unor soluții prin care revista să poată contribui semnificativ și la intervențiile de literație inițială și remedială.

Liviu Papadima, Universitatea București

Conferință: **Studiul literaturii: o „hiperliterație”?**

Intenționez să propun în intervenția mea o serie de argumente pentru care, în ciuda unor contestări tot mai frecvente, studiul literaturii se dovedește a fi util pentru formarea în școală și nu numai a viitorilor adulți. Ideea centrală este că studiul literaturii, practicat judicios, asigură asimilarea de către elevi, de către tineri în general, a ceea ce s-ar putea numi o „hiperliterație” – o capacitate înglobatoare de a face operații complexe cu texte foarte diferite ca structură și finalitate.

Daniela Păduraru, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Botoșani, Botoșani

Comunicare: **Un elf de casă...**

Lucrarea prezintă o modalitate de lucru pe baza textelor literare, pornind de la un pretext pentru... text sau de la text spre un... pretext. Doar un singur element este punctul de pornire în abordarea operei literare, dar este ales în așa fel, încât generează intrigarea, căutarea și documentarea care duc până la studiul de caz și ieșirea din text. Prin urmare, se poate observa cum elevul relaționează cu textul, stabilește conexiuni și își formulează o părere despre cele învățate, integrându-le în propriul sistem de valori. Exemplificarea se va face pornind... de la un elf de casă, Dobby, din **Harry Potter și camera secretelor** de J. K. Rowling.

Alina Petri, Liceul Teoretic „Elf”, Cluj-Napoca, Cluj

Comunicare: **CTRL+ALT+DEL. Treapta I: cum am sărit din clasa a VIII-a într-a IX-a**

Trecerea de la clasa a VIII-a la clasa a IX-a a presupus câteva operații necesare: revenirea la un „meniu de bază”, unde să setăm obiectivele, să pregătim conținuturile, să anticipăm rezultatele; să schimbăm „userul”, adică să ne angajăm într-un alt demers, diferit de cel anterior, în care să (re)activăm abilități și competențe. Și să facem ca sistemul să funcționeze în continuare, optim și pe termen lung.

Rodica Mariana Popescu, Colegiul Național de Informatică „Carmen Sylva” Petroșani, Hunedoara

Comunicare: **Strategii de formare a competenței de literație**

Scopul: Prezentarea și promovarea strategiilor de formare a competenței de literație prin care putem îmbunătăți funcționarea proceselor metacognitive.

Obiectivul: Dezvoltarea abilităților de lectură și a competențelor de analiză a unui text.

Întrebare: Ce, Cine, Când, Unde, Cum și Din ce cauză se întâmplă evenimentele despre care citesc?

Rezultate: Experimentarea diferitelor strategii didactice în vederea dezvoltării competenței de literație.

Concluzie: Dezvoltarea competenței de literație este un proces de lungă durată, se desfășoară pe parcursul anilor de școală, lectura fiind o cale de modernizare a societății. Profesorul de Limba și Literatura Română trebuie să fie orientat spre formarea cititorului cult, activ pe tot parcursul vieții, explorând conținuturile educaționale pentru dezvoltarea elevului în spiritul valorilor general-umane precum: binele, adevărul, frumosul, libertatea și toleranța, valori esențiale pentru dezvoltarea armonioasă a personalității.

Bogdan Rațiu, ANPRO, Ramona Jitaru, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Bacău, Bacău

Atelier: **Exercițiu de concretizare a unui concept: literația culturală**

Dacă ne raportăm la conceptul de literație, disciplina Limba și literatura română câștigă, dar în același timp și riscă multe. Într-o perspectivă clasică se pot amalgama literația și literația culturală, într-o perspectivă avangardistă se pot aduce în discuție literația media, literația digitală, literația AI, dar există și riscul de a avea o perspectivă discontinuă în care preluăm și adaptăm pe o perspectivă tradițională de abordare a conținuturilor și a competențelor. Ne propunem să problematizăm conceptul de literație culturală pentru a observa complexitatea aplicării unui concept la nivel de programă, de resurse educaționale și de evaluare. Atelierul nostru va conține clarificări conceptuale, exemplificarea literației culturale în SUA și o parte practică de construire a unor paliere formative subsumate literației culturale (nivel gimnazial/liceal).

Claudia Sava, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Iași, Iași

Comunicare: **Literația culturală și generația Z**

Cum voi optimiza procesul de critical literacy la elevii care se află acum în ultimii ani ai liceului? Întrebarea devine presantă și provocatoare, câtă vreme generația care are acum 17-18 ani are rezerve în relație cu fenomenul istoric recent – în raport cu care punem textul literar și manifestările culturale postbelice –, oscilând între confuzie și asimilarea unor clișee ale generațiilor anterioare. Pornind de la un text din presa culturală actuală și de la un fragment din romanul **Moromeții** de Marin Preda, lansăm un set de chestionare și de sarcini de lucru menite să dezvolte achizițiile elevilor în sfera literației culturale.

Ioana Tămăian, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, UBB

Conferință: **Literația. Soluții la îndemână**

Comunicarea discută o serie de aspecte critice și de soluții specifice la problematica literației. Premisa o constituie, pe de o parte, existența acestor soluții în repertoriul profesorilor de română, și, pe de altă parte, existența unui potențial lingvistic al vorbitorului nativ, care facilitează literația. Demonstrația face apel la concepte precum conștientizare lingvistică sau fluentă în lectură, care reflectă natură dinamică a problemei și pun în evidență o dimensiune reflexivă implicată în dobândirea literației.

Luminița Reveica Țaran, Școala Gimnazială „Teodor V. Ștefanelli”, Câmpulung Moldovenesc, Suceava

Comunicare: **Tehnici de înlănțuire a textului literar**

Într-un timp în care cartea își asumă destinul unui «fiu risipitor» ce nu și-a pierdut speranța unei «eterne reînnoiri» la un cititor avizat, evadat din litera moartă, a unei legi nescrise, a demodării lecturii, tocmai acel cititor pierdut va avea sarcina vitală, aidoma **Micului Prinț**, de a înlănțui textul literar. Cum ar fi posibil să se creeze «legături de sânge» între cititorul pierdut și cartea purtată de-a lungul unui drum, care ar trebui să dezvăluie suflete? Omul modern e, înainte de toate, un consumator de imagini... De la literația imaginii la literația textului nu-i decât un pas...

Gabriela Vasiliu, Colegiul Național „Gh.Munteanu Murgoci”, Brăila, Brăila

Atelier: **Lectură și scriere creativă**

Atelierul își propune stimularea gândirii inovatoare, în contextul aplicării unui exercițiu de lectură și producere de text, având la bază trei mecanisme creative: deformarea, fragmentarea și mixarea.

Vătu Ionela, Școala Gimnazială „Sf. Gheorghe”, Craiova, Dolj

Atelier: **Receptarea romanului *Minunea***

Textul literar, la clasa a V-a, reprezintă o provocare, pentru profesor, dar și pentru elev. Profesorul trebuie să găsească cele mai bune strategii care să dezvolte competențe de interpretare a elevilor săi. Romanul ***Minunea*** de R.J. Palacio reprezintă un text plăcut elevilor pentru a putea aplica strategii de prelectură, lectură și postlectură. Datorită gradului mare de complexitate, interpretarea trebuie exersată. De aceea, intervențiile profesorului, în ceea ce privește formarea competenței de interpretare, presupun mai multe etape: îndrumarea elevilor în procesul de receptare a semnificației; educarea capacităților de formulare a unui răspuns interpretativ; formarea unor capacități de control și de evaluare a propriei interpretări. Activitățile propuse pentru analiza romanului „Minunea” răspund tuturor acestor cerințe.